

Komitet
Informatyki

**Stanowisko Członkiń i Członków Komitetu Informatyki Polskiej Akademii Nauk
w sprawie zmian dotyczących funkcjonowania komitetów naukowych PAN,
zapropnowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w projekcie z dnia 15 lipca 2024 roku
ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Akademii Nauk**

Warszawa, dnia 26 sierpnia 2024

Prezydium, Członkinie i Członkowie Komitetu Informatyki Polskiej Akademii Nauk wyrażają poważne zastrzeżenia co do proponowanych zmian w sposobie wyłaniania składów komitetów naukowych PAN, planowanych do wprowadzenia proponowanym nowym brzmieniem art. 35 ustawy o Polskiej Akademii Nauk.

Po pierwsze, należy podkreślić całkowity brak uzasadnienia dla wprowadzenia tych zmian w towarzyszącym projektowi ustawy dokumencie „Ocena skutków regulacji”. W sekcji „1. Jaki problem jest rozwiązywany” komitety naukowe PAN w ogóle nie są wspomniane. W sekcji „2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt” powtórzone są tylko zapisy proponowanego nowego brzmienia art. 35, ale znów brak odniesienia do efektu proponowanych zmian. Tak więc w dokumencie tym brak diagnozy sytuacji, w szczególności wskazania, na czym polegają niedomagania aktualnego funkcjonowania komitetów naukowych PAN, jak również brak wskazania, jakie efekty przynieść ma zmieniony sposób wyłaniania składów tychże komitetów. Proponowane zmiany nie dotyczą celów funkcjonowania komitetów czy też zasad finansowania ich działalności, a jedynie wprowadza się zmiany w trybie wyłaniania składów komitetów.

Wydaje się, że proponowanie zmian bez wskazania, czemu mają one służyć, jaki jest powód ich wprowadzania i jakie są oczekiwane efekty ich wprowadzenia, jest całkowicie sprzeczne z racjonalnymi zasadami zarządzania instytucjami.

Przed wszystkim należy jednak zauważyć, że proponowany nowy sposób wyłaniania składów komitetów naukowych PAN **jest wprost sprzeczny z celem całościowych zmian ustawy o PAN**, określonym w dokumencie „Ocena skutków regulacji” jako „ugruntowanie pozycji PAN jako silnej, autonomicznej instytucji naukowej”. Komitety naukowe są jednym z filarów struktury Polskiej Akademii Nauk i stanowią, zgodnie z aktualnymi i proponowanymi zapisami Ustawy o PAN, „samorządną reprezentację dyscypliny naukowej [...] służącą integrowaniu naukowców z całego kraju.”. Obowiązujące zasady wyłaniania

składów komitetów naukowych **gwarantują im silny mandat całego środowiska naukowego związanego z daną dyscypliną naukową**, dzięki temu, że w skład każdego komitetu wchodzi przedstawiciele tego środowiska, wybierani w **demokratycznych** wyborach. Nowy sposób wyłaniania składów komitetów naukowych całkowicie pozbawia je tego mandatu. W skład komitetu nadal mają wchodzić członkowie Polskiej Akademii Nauk, ale demokratycznie wybieranych reprezentantów środowiska naukowego – ekspertów w danej dyscyplinie naukowej – zastąpić mają „osoby wybrane przez instytucje przedstawicielskie środowiska szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 329 ust. 1 pkt 1, 2, i 6 tej ustawy”, czyli osoby wybrane przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RGNiSW), Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) oraz Krajową Reprezentację Doktorantów (KRD). Należy zauważyć, że żadna z tych instytucji nie jest powołana do zajmowania się *stricto* sprawami rozwoju poszczególnych dyscyplin naukowych czy reprezentowania środowisk naukowców w danej dyscyplinie naukowej. RGNiSW zajmuje się zagadnieniami związanymi z zasadami działania i kierunków rozwoju systemu szkolnictwa wyższego i nauki; KRASP gromadzi Rektorów wybranych uczelni i zajmuje się podobnymi zagadnieniami co RGNiSW, z tym, że koncentruje się na funkcjonowaniu uczelni; KRD zaś „ma prawo do wyrażania opinii i przedstawiania wniosków w sprawach dotyczących ogółu doktorantów”. O przedstawicielach tych instytucji, którzy mają znaleźć się w komitetach naukowych, **nie zakłada się** – w proponowanym brzmieniu art. 35 ustawy o PAN – **że są ekspertami w określonej dyscyplinie naukowej**. W połączeniu z proponowanym w projekcie ustawy ograniczeniem uprawnień członków Akademii po przekroczeniu przez nich 75 roku życia, może okazać się – w skrajnym wypadku - że w skład komitetu naukowego nie wejdzie żaden ekspert z danej dyscypliny naukowej. Tak więc, składy komitetów naukowych w ramach znowelizowanej ustawy o PAN mogą ulec drastycznej zmianie jakościowej, przy jednoczesnym zachowaniu celów funkcjonowania komitetów i braku wskazania jakiejkolwiek przesłanki do wprowadzenia tak daleko idących zmian. Na pewno nie służy to „ugruntowaniu pozycji PAN jako silnej instytucji naukowej”.

Poza tym należy zauważyć, że **proponowane zasady powoływania składów komitetów naukowych PAN eliminują z nich praktycznie pracowników naukowych instytutów naukowych PAN** (poza członkami Akademii). W RGNiSW jest tylko 3. przedstawicieli PAN, w KRASP prawie w ogóle ich nie ma (znów, może za wyjątkiem Akademików/Rektorów), i w KRD też ich, oczywiście, nie ma. To dość zaskakujące, że ta grupa pracowników naukowych, dość znacząco obecnie reprezentowana, ma być praktycznie całkowicie pominięta. **Zaprzecza to celowi istnienia komitetów naukowych PAN – integrowaniu naukowców z całego kraju (por. art. 33 Ustawy o PAN).**

Również proponowana dwukrotna ocena działalności komitetów naukowych w trakcie ich kadencji budzi wątpliwości. Wpisuje się ona w szerszy proces rozbudowywania procedur oceniających, który również nie jest w żaden sposób uzasadniony. W szczególności, wprowadzenie oceniania Wydziałów PAN (czyli członków PAN) i jednoczesna intensyfikacja oceny komitetów naukowych (czyli, znów, w głównej mierze członków PAN) wydaje się być przerostem formy nad treścią. Twórcy takich pomysłów wydają się zapominać, że z każdą oceną wiążą się określone koszty.

Wydaje się, że aspekt kosztów i racjonalności wydatków jest zupełnie ignorowany w przedstawionych propozycjach zmian. Np. w przypadku zmian w powoływaniu komitetów naukowych nie wspomina się o dodatkowych kosztach związanych np. z opracowaniem nowych regulaminów powoływania komitetów, **czy też ze zmarnotrawieniem dopiero co poniesionych kosztów wyłonienia aktualnych składów komitetów naukowych.**

W naszym stanowisku przyłączamy się do opinii sformułowanych przez inne komitety naukowe PAN, w tym do opinii Komitetu Rehabilitacji, Kultury Fizycznej i Integracji Społecznej, Komitetu Terapii i Nauk o Leku, Komitetu Nauk Organizacji i Zarządzania, Prezydium Komitetu Rozwoju Człowieka, Komitetu Fizyki Medycznej, Radiobiologii i Diagnostyki Obrazowej, Komitetu Nauk o Literaturze, Komitetu Nauk Historycznych czy Komitetu Nauk o Kulturze, które równie krytycznie odnoszą się do proponowanych zmian w funkcjonowaniu komitetów naukowych PAN, a w szczególności do sposobu powoływania ich składów.

Przewodniczący Komitetu Informatyki PAN

prof. dr hab. inż. Wojciech Penczek, czł. korespondent PAN

Członkowie Prezydium Komitetu Informatyki PAN

prof. dr hab. inż. Anna Fabijańska, Wiceprzewodnicząca Komitetu Informatyki PAN

prof. dr hab. inż. Aleksander Byrski, członek Prezydium

prof. dr hab. inż. Szymon Jaroszewicz, Sekretarz Naukowy Komitetu Informatyki PAN

prof. dr hab. inż. Jerzy Stefanowski, Wiceprzewod. Komitetu Informatyki PAN, czł. koresp. PAN

prof. dr hab. inż. Michał Woźniak, członek Prezydium

prof. dr hab. Sławomir Zadrozny, członek Prezydium

Członkowie Komitetu Informatyki PAN

dr hab. Marcin Paprzycki

prof. dr hab. Wojciech Bożejko

prof. dr hab. inż. Roman Słowiński, czł. rzecz. PAN

prof. dr hab. inż. Jerzy Nawrocki

prof. dr hab. Włodzisław Duch

mgr Krzysztof Głomb, Prezes Zarządu, Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”

prof. dr hab. Jacek Błażewicz, czł. rzecz. PAN

prof. dr hab. inż. Tadeusz Czachórski

prof. dr hab. inż. Maciej Drozdowski

prof. dr hab. inż. Marek Kisiel-Dorohiniński

prof. dr hab. inż. Ngoc Thanh Nguyen

prof. dr hab. inż. Stanisław Kozielski

dr hab. inż. Robert Wrembel, prof. PP
dr hab. inż. Piotr A. Kowalski, prof. AGH
mgr inż. Wiesław Paluszyński, Prezes PTI
dr hab. inż. Lech Madeyski, prof. PWr
prof. dr hab. inż. Leszek Rutkowski, czł. rzecz. PAN
prof. dr hab. inż. Jacek Mańdziuk
prof. dr hab. inż. Krzysztof Krawiec
prof. dr hab. inż. Jarosław Wąs
prof. dr hab. inż. Rafał Scherer
prof. dr hab. inż. Mieczysław Kłopotek
dr hab. Agnieszka Mykowiecka
prof. dr hab. inż. Janusz Kacprzyk, czł. rzecz. PAN
prof. dr hab. inż. Józef Pieprzyk

Inne osoby wspierające

prof. dr hab. inż. Ewaryst Rafajłowicz, czł. koresp. PAN